

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-034-01/2014

P/14/028

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice

T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30

lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/028 – Kształcenie na kierunkach zamawianych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Katarzyna Kozieł, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 92383 z dnia 14.10.2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Politechnika Śląska, ul. Akademicka 2A, 44-100 Gliwice ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. inż. Andrzej Karbownik, Rektor ² . (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Politechnika właściwie przygotowała się do realizacji na kierunku zamawianym Inżynieria Środowiska projektu pn. „Ekofachowcy ze Śląska”⁴. W ramach Projektu przygotowano atrakcyjną ofertę dydaktyczną dla studentów, wzbogacono proces kształcenia poprzez zaproszenie do przeprowadzenia wykładów specjalistów z dziedziny Inżynierii Środowiska oraz zrealizowano zajęcia wyrównawcze z chemii i biologii dla studentów I roku. Wyplacono także stypendia dla najlepszych studentów. Uczelnia wywiązała się z umowy zawartej z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie realizacji Projektu, osiągnęła założone w umowie wskaźniki rezultatu i efektywnie wydatkowała środki publiczne. Ponadto, w celu monitorowania karier zawodowych swoich absolwentów, powołała Ośrodek Badań Losów Zawodowych Absolwentów.

Uwagi NIK dotyczą przypadków nierzetelnego rozliczenia zadania w zakresie dopłat do wakacyjnych kursów językowych, nieterminowego przekazywania do Instytucji Pośredniczącej⁵ wniosków o płatność, braku aktualizacji harmonogramu realizacji Projektu oraz błędnego wykazywania wskaźników rezultatów we wnioskach o płatność.

¹ Zwana dalej „Politechniką” lub „Uczelnią”.

² Wybór Rektora na kadencję od 1.09.2008 r. do 31.08.2012 r. oraz od 1.09.2012 r. do 31.08.2016 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Projekt zakończony w okresie objętym kontrolą (2010-2014 I półrocze), zwany dalej „Projektem”.

⁵ Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, zwanego dalej „NCBiR” lub „IP”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie Uczelni do prowadzenia kształcenia na kierunkach zamawianych, w tym wybór kierunków zamawianych.

Opis stanu
faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą (w latach 2009-2014) Uczelnia zakończyła realizację jednego projektu na kierunku zamawianym Inżynieria Środowiska. Projekt realizowany był w okresie od 1.05.2010 r. do 28.02.2014 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki⁶, działanie 4.1. „Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy”. We wniosku o dofinansowanie z 4.03.2010 r.⁷ koszty Projektu oszacowano na 6.723.241,00 zł, a liczbę uczestników na 200 osób. We wniosku z 5.12.2013 r.⁸ zmniejszono wysokość wnioskowanej kwoty do 4.840.128,44 zł, pozostawiając bez zmian liczbę uczestników Projektu.

(akta kontroli, str.26,31,92,97,656-657)

Zmiana kwoty kosztów zawarta w drugim wniosku o dofinansowanie i związana z tym korekta zadań do wykonania, wynikała z polecenia IP dotyczącego urealnienia wskaźników do stanu odpowiadającego ówczesnemu etapowi realizacji Projektu..

Kierownik Projektu wyjaśnił, że pierwotne wskaźniki zaplanowane zostały na etapie przygotowywania wniosku, na początku roku 2010, czyli prawie 4 lata przed dokonaną w 2013 r. korektą, a osiągnięcie wszystkich zaplanowanych w 2010 roku wskaźników nie było możliwe z uwagi na fakt, że było ono w znacznej mierze uzależnione od poszczególnych decyzji i zachowania docelowej grupy beneficjentów (wyjściowo ponad 200 osób), na który to wskaźnik wpływ Kierownika Projektu był znikomy.

(akta kontroli, str.308-309)

Kierownik Projektu wyjaśnił, że przy ubieganiu się o wsparcie finansowe dla Projektu kierowano się chęcią pozyskania najlepszych kandydatów spośród absolwentów szkół średnich, uatrakcyjnieniem zajęć prowadzonych na kierunku Inżynieria Środowiska poprzez wprowadzenie nowych i zmienionych form dydaktycznych wraz z poprawą jakości kształcenia oraz zwiększeniem liczby absolwentów. Przesłanki te były tożsame z warunkami konkursu w ramach ww. programu POKL i działania 4.1.

(akta kontroli, str.183)

W konkursie prowadzonym w ramach POKL, Uczelnia złożyła 16 wniosków na dziewięć kierunków z grupy zamawianych. Uczelnia nie prowadziła jedynie kierunku Wzornictwo, który to wykazany był jako jeden z kierunków objętych konkursem. Sześć z ww. wniosków uzyskało dofinansowanie.

Kierownik Projektu poinformował, że w jego opinii program kierunków zamawianych jest programem typowo dydaktycznym, którego ewentualne efekty czy to „naukowe” czy też „rynkowe” oceniać można dopiero po podjęciu przez absolwentów pracy zawodowej.

(akta kontroli, str.183-184,656-657,676)

⁶ Zwany dalej „POKL”.

⁷nr D992-0CEB-8CA9-9390, będący załącznikiem do umowy o dofinansowanie nr UDA-POKL-04.01.02.00-023/10-00 z 15.11.2010 r., skierowany do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zwanego dalej „MNiSW”.

⁸nr 2905-1674-32CC-AEA4, będący załącznikiem do aneksu nr 1 do ww. umowy o dofinansowanie z 31.12.2013 r., skierowany do NCBiR.

Poza Projektem realizowanym na kierunku zamawianym Inżynieria Środowiska w latach 2010 – 2014 Uczelnia uczestniczyła w następujących projektach na kierunkach zamawianych:

- a) Matematyka - interaktywne studia z przyszłością, projekt zaplanowany na okres od 1.07.2012 r. do 31.10.2015 r., planowany koszt 2.577.162,00 zł, zaplanowana liczba uczestników – 86, faktyczna⁹ – 65,
- b) Wciśnij Enter, zrób karierę – Informatyk – zawód dla kobiet i mężczyzn, projekt zaplanowany na okres od 01.06.2012 r. do 31.12.2015 r. przy zakładanym koszcie 1.781.960,00 zł zaplanowanej liczbie uczestników – 60, faktyczna – 56,
- c) Kompetentni inżynierowie mechanicy dla sektora energetyki – projekt zaplanowany na okres od 1.06.2012 r. do 31.12.2015 r., planowany koszt 1.869.876,25 zł, zaplanowana liczba uczestników – 50, faktyczna – 33,
- d) Nowoczesne kadry dla Nowoczesnej Energetyki - projekt zaplanowany na okres od 1.06.2012 r. do 31.12.2015 r., planowany koszt 4.480.966,80 zł, zaplanowana liczba uczestników – 180, faktyczna – 133,
- e) Ekoinnowacyjni - projekt zaplanowany na okres od 1.06.2012 r. do 31.12.2015 r., planowany koszt 7.612.286,26 zł, zaplanowana liczba uczestników – 240, faktyczna – 181,
- f) IMOTECH - Poprawa atrakcyjności kształcenia na kierunku Inżynieria Materiałowa – projekt zaplanowany na okres od 2.04.2012 r. do 22.12.2015 r., planowany koszt 5.488.028,00 zł, zaplanowana liczba uczestników – 150, faktyczna – 147,
- g) Inżynieria Materiałowa - Ciekawe studia, pewna przyszłość – projekt zaplanowany na okres od 1.08.2012 r. do 31.10.2015 r., planowany koszt 2.081.352,00 zł, zaplanowana liczba uczestników – 80, faktyczna – 58,
- h) ZIP - Zostań Inżynierem Przyszłości – projekt zaplanowany na okres od 1.10.2012 r. do 31.12.2015 r., planowany koszt 5.463.619,20 zł, zaplanowana liczba uczestników – 224, faktyczna – 217,
- i) Wiedza i doświadczenie projektowe wizytówką absolwenta kierunku automatyka i robotyka na Wydziale Automatyki, Elektroniki i Informatyki – projekt zaplanowany na okres od 1.09.2010 r. do 31.05.2015 r., planowany koszt 8.619.337,93 zł, zaplanowana liczba uczestników - 390, faktyczna – 393,
- j) Inżynier Informatyk - zawód z przyszłością – projekt zaplanowany na okres od 1.07.2010 r. do 30.05.2015 r., planowany koszt 3.296.981,00 zł, zaplanowana liczba uczestników – 230, faktyczna – 280,
- k) Uatrakcyjnienie zajęć na kierunku Mechatronika na Wydziale Mechanicznym Technologicznym Politechniki Śląskiej – projekt zaplanowany na okres od 1.06.2010 r. do 30.06.2015 r., planowany koszt 6.645.846,38 zł, zaplanowana liczba uczestników – 376, faktyczna – 527,
- l) Uatrakcyjnienie zajęć na kierunku Automatyka i Robotyka na Wydziale Mechanicznym Technologicznym Politechniki Śląskiej – projekt zaplanowany na okres od 1.06.2010 r. do 30.06.2015 r., planowany koszt 8.744.300,14 zł, zaplanowana liczba uczestników – 465, faktyczna – 612,
- m) Uatrakcyjnienie zajęć na kierunku Mechanika i Budowa Maszyn na

⁹ Ustalono na dzień 15.10.2014 r.

Wydziale Mechanicznym Technologicznym Politechniki Śląskiej – projekt zaplanowany na okres od 1.06.2010 r. do 30.06.2015 r., planowany koszt 5.872.090,75 zł, zaplanowana liczba uczestników – 495, faktyczna – 658,

- n) NANATRIM - Poprawa atrakcyjności kształcenia na makrokierunku Nanotechnologia i Technologie Procesów Materiałowych – projekt zaplanowany na okres od 1.06.2011 r. do 31.12.2015 r., planowany koszt 4.165.452,50 zł, zaplanowana liczba uczestników – 180, faktyczna – 166,
- o) QUAPINFO - Zwiększenie atrakcyjności i jakości kształcenia na makrokierunku Informatyka Stosowana z Komputerową Nauką o Materiałach - projekt zaplanowany na okres od 1.06.2011 r. do 31.12.2015 r., planowany koszt 3.682.842,50 zł, zaplanowana liczba uczestników – 140, faktyczna – 99,
- p) Program mentorski receptą na efektywne kształcenie na makrokierunku automatyka i robotyka, elektronika i telekomunikacja, informatyka na Politechnice Śląskiej - projekt zaplanowany na okres od 1.06.2011 r. do 31.12.2015 r., planowany koszt 4.386.117,61 zł, zaplanowana liczba uczestników – 102, faktyczna – 53.

(akta kontroli, str. 656-657)

1.2. Uchwałą nr 67/2010 z 11.02.2010 r. Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej¹⁰ wydało ocenę wyróżniającą dla kierunku zamawianego Inżynieria Środowiska, prowadzonego na Wydziale Inżynierii Środowiska i Energetyki, na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich¹¹. Z 16 ww. pozostałych kierunków zamawianych, cztery kierunki uzyskały ocenę wyróżniającą, sześć – ocenę pozytywną, pozostałe sześć nie uzyskało oceny jakości.

(akta kontroli, str.132-137,656-657)

1.3. Oferta Uczelni skierowana do studentów rozpoczynających studia stacjonarne pierwszego stopnia na Wydziale Inżynierii Środowiska i Energetyki, na kierunku zamawianym Inżynieria Środowiska, zawierała informacje o: przyznawaniu stypendium dla najlepszych studentów w wysokości 1.000,00 zł, kursach wyrównawczych z biologii i chemii, specjalistycznych kursach, szkoleniach i warsztatach, stażach zawodowych oraz obozach naukowych krajowych i zagranicznych.

(akta kontroli, str.256,608)

1.4. We wniosku o dofinansowanie określono rezultaty twarde Projektu¹², które wyszczególniono w punkcie 3.1 niniejszego wystąpienia co umożliwiło późniejsze rozliczenie zadań oraz rezultaty miękkie, które określono jako zwiększenie wartości 130 absolwentów kierunku Inżynieria Środowiska na rynku pracy oraz zwiększenie umiejętności 130 studentów i absolwentów ww. kierunku,

Mierzenie rezultatów twardych zaplanowano na początku realizacji Projektu za pomocą listy przyjętych studentów (liczba studentów podejmujących naukę),

¹⁰ Od 1.10.2011 r. - Polska Komisja Akredytacyjna.

¹¹ A także w Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym w Rybniku na poziomie studiów pierwszego stopnia Wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki Politechniki.

¹² Rezultaty twarde i miękkie oraz sposób ich rozliczeń były określone we wniosku z 4.03.2010 r. I tak: a) rezultaty twarde - liczba: studentów podejmujących naukę na kierunku Inżynieria Środowiska – 200 osób, absolwentów ww. kierunku – 200 osób, zajęć wyrównawczych dla studentów I roku ww. kierunku – 20, uczestników zajęć wyrównawczych z chemii – 100, w tym 50 kobiet i 50 mężczyzn, uczestników zajęć wyrównawczych z biologii – 100, osób, które ukończyły staż – 200, b) rezultaty miękkie, które określono jako zwiększenie wartości 200 absolwentów kierunku Inżynieria Środowiska na rynku pracy oraz zwiększenie umiejętności 200 studentów i absolwentów ww. kierunku. Wskaźniki te zostały zmienione we wniosku z 5.12.2013 r.

na zakończenie Projektu za pomocą dyplomów ukończenia studiów (liczba absolwentów), podczas Projektu 20 razy za pomocą list obecności (liczba zajęć wyrównawczych i ich uczestników) oraz po zakończeniu staży za pomocą zaświadczenia o ich ukończeniu (liczba osób, które ukończyły staż).

Plan mierzenia rezultatów miękkich zawierał pomiar za pomocą ankiet oraz zapisów z obserwacji uczestniczącej (rozmów i wywiadów z uczestnikami Projektu). Osobą odpowiedzialną za przeprowadzanie pomiarów był ekspert ds. merytorycznych Projektu.

(akta kontroli, str.28-30, 94-96)

1.5. Termin rozpoczęcia realizacji Projektu w harmonogramie ustalono na okres od maja 2010 r., co umożliwiło przeprowadzenie skutecznych działań promocyjnych wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych w okresie trwania rekrutacji od czerwca do września 2010 r. Termin zakończenia realizacji Projektu we wniosku określono na 28.02.2014 r. Termin ten umożliwiał określenie faktycznej liczby absolwentów kierunku zamawianego, gdyż przed tą datą 97% studentów uwzględnionych w planie uzyskało dyplomy ukończenia studiów (liczba absolwentów wyniosła 136 osób na 141 uwzględnionych w planie)¹³, jednocześnie było to 98% studentów przystępujących do obrony (136 na 139 studentów, którzy przystąpili do egzaminu).

(akta kontroli, str. 27,33,37,73,76-78,87,94,103,150,386-387,176,608-609)

1.6. Zasady rekrutacji i uczestnictwa w kursach wyrównawczych z biologii i chemii zostały wykazane w informacji dla studentów Projektu, w której określono termin i zakres testów kwalifikujących na kurs oraz liczbę studentów, którzy zostaną wyłonieni w wyniku testów. Udział wszystkich studentów Projektu w testach kwalifikujących oraz osób wyłonionych w drodze testów w kursach wyrównawczych, był obowiązkowy.

(akta kontroli, str.192)

1.7. Testy kwalifikujące studentów do udziału w kursach wyrównawczych przeprowadzono w październiku 2010 r. i wzięło w nich udział 211 z 221 osób zgłoszonych. Sprawdzanie wiedzy nastąpiło w formie testów wyboru obejmujących swoim zakresem materiał szkoły średniej. Wyłoniono 200 osób: po 100 studentów z najniższym wynikiem punktowym z każdego przedmiotu, którzy skierowani zostali na organizowany kurs z biologii i chemii¹⁴. Badań ankietowych w celu ustalenia potrzeb studentów w zakresie tematyki kursów wyrównawczych nie prowadzono.

(akta kontroli, str.138-145,149)

Jak wyjaśnił Kierownik Projektu „Chemia i biologia (obok matematyki i fizyki) stanowią istotne przedmioty w grupie tzw. przedmiotów podstawowych nauczanych w początkowym okresie studiów na kierunku „inżynieria środowiska” jednocześnie sprawiające spore kłopoty studentom I roku. Z uwagi na fakt, że chemia i biologia nie są przedmiotami objętymi obowiązkową oceną przy naborze kandydatów na studia na kierunku IS, stopień przygotowania studentów w ich zakresie jest

¹³ W terminie późniejszym dyplomy uzyskały trzy osoby: jedna w dniu 19.03.2014 r. oraz dwie w dniu 11.04.2014 r. Dwie osoby spośród wykazanych 141 uczestników Projektu w semestrze ostatnim nie przystąpiły do egzaminu dyplomowego. Faktyczna liczba uczestników Projektu na 28.02.2014 r. wyniosła 140, co opisano poniżej.

¹⁴ Zajęcia prowadzone były w okresie od października do grudnia 2010 r. w wymiarze 30 godzin lekcyjnych. Zajęcia prowadzone były dla całej 100 osobowej grupy z każdego przedmiotu, w godzinach do popołudniowych z chemii i popołudniowych z biologii. W grudniu 2010 r. przeprowadzono testy końcowe. Porównanie testu wstępnego i końcowego z chemii wykazało, że na 75 osób piszących test końcowy 59 osób poprawiło swój wynik, 7 osób utrzymało poprzedni a 9 osób uzyskało wynik niższy niż na teście wstępnym. Powyższe porównanie z biologii na 43 osoby piszące test końcowy wykazało, że 38 poprawiło swój wynik, 1 osoba utrzymała a 4 miały wynik obniżony. Na ostatnich zajęciach rozdano kursantom ankiety dotyczące opinii na temat kursu wyrównawczego z biologii i chemii. Studenci kursu z chemii wypełnili 78 ankiet, średnia ocena kursu wyniosła 3,92 na 5. Studenci biologii wypełnili 45 ankiet, średnia ocena kursu wyniosła 3,67 na 5. Według niektórych opinii ankietowanych zajęcia z chemii odbywały się za późno oraz prowadzone były dla zbyt dużej liczby uczestników. Natomiast materiał na zajęcia z biologii był zbyt obszerny, jak na ustalony wymiar czasu ich realizacji.

zróżnicowany i często niedostateczny. Przedmioty te wnoszą znaczną liczbę godzin (i punkty ECTS¹⁵) do programu I roku studiów i wymagają znacznego nakładu pracy studentów. Biorąc pod uwagę powyższe argumenty uznano, że te przedmioty powinny być objęte kursami wyrównawczymi. Dodatkowo, wg mojej wiedzy, w tym czasie na Politechnice Śląskiej prowadzone były kursy wyrównawcze z matematyki i fizyki, finansowane z innych źródeł, w których mogli uczestniczyć studenci I roku wszystkich wydziałów”.

(akta kontroli, str.184)

1.8. W regulaminach ustalono następujące zasady przyznawania stypendiów osobom kształcącym się w ramach Projektu¹⁶:

- punktacji naboru¹⁷ - w przypadku stypendium na pierwszym semestrze, z zastrzeżeniem, że studia te były pierwszymi studiami podejmowanymi w życiu oraz, że studenci nie otrzymywali stypendiów w ramach innych kierunków zamawianych. Kryterium przyznania była największa liczba punktów uzyskanych ze świadectwa maturalnego. Liczba punktów uzyskana w procedurze naboru była obliczana i generowana elektronicznie na podstawie danych wprowadzonych przez kandydatów w momencie rekrutacji na kierunek zamawiany do bazy danych Systemu Obsługi Rekrutacji Politechniki. Na tej podstawie tworzona była lista rankingowa studentów. W przypadku identycznej ilości punktów, kryterium decydującym o kolejności była wyższa ocena z przedmiotu obowiązkowego zdanego na maturze, rozpatrywanego w kolejności: matematyka, język polski, język obcy,
- średniej semestralnej za semestr poprzedzający¹⁸ - w przypadku semestrów kolejnych. Warunkiem przyznania stypendium było m.in.: pozostawanie uczestnikiem Projektu w semestrze bezpośrednio poprzedzającym okres, na który przyznawane było stypendium; uzyskanie terminowego zaliczenia semestru (roku), łącznie z przedmiotami dodatkowymi objętymi Projektem, potwierdzone wpisem ocen do systemu EKOS¹⁹ i złożeniem indeksu w dziekanacie w tym samym czasie; uzyskanie określonej pozycji na liście rankingowej studentów, wyłanianej przez Komisję Stypendialną, wyznaczając kolejność przyznawania stypendiów w ramach ustalonego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego²⁰ limitu ilości stypendiów; nie otrzymywanie stypendium w ramach kierunków zamawianych. W przypadku niewyłonienia wystarczającej liczby stypendystów w wyniku powyższej procedury Komisja Stypendialna mogła zdecydować o przydzieleniu stypendium studentom, którzy uzyskali zaliczenie semestru korzystając z przedłużenia, wydanego decyzją prodziekana ds. dydaktyki dla kierunku Inżynieria Środowiska, przy czym kryteria ustalania listy rankingowej pozostawały bez zmian. Lista rankingowa udostępniana była na stronie internetowej Projektu. Regulamin określił także sytuacje, w których student tracił prawo do otrzymywania stypendium.

¹⁵ European Credit Transfer System- system punktacji dotyczący rozwiązań w zakresie uznawania (okresu) studiów.

¹⁶ Stypendium było wypłacane w miesięcznych ratach w wysokości 1.000,00 zł.

¹⁷ Według Regulaminu udzielania stypendiów w ramach Projektu „Ekofachowcy ze Śląska” obowiązujący w semestrze zimowym w roku akademickim 2010/2011 z 27.09.2010 r.

¹⁸ Według Regulaminu udzielania stypendiów w ramach Projektu „Ekofachowcy ze Śląska” obowiązującego w semestrach II-VII z 1.03.2011 r. oraz Regulaminu udzielania stypendiów w ramach Projektu „Ekofachowcy ze Śląska” obowiązującego w semestrach III-VII z 1.09.2011 r. – zmiana dotyczyła wprowadzenia obowiązku zaliczenia semestru łącznie z przedmiotami dodatkowymi objętymi projektem. Według Regulaminu udzielania stypendiów w ramach Projektu „Ekofachowcy ze Śląska” obowiązującego w semestrach IV-VII z 10.02.2012 r. – zmiana dotyczyła kryterium wyłaniania listy rankingowej.

¹⁹ Elektroniczny Katalog Ocen Studenckich.

²⁰ Zwanego dalej „MNiSW”.

Warunkiem wypłaty stypendium było otrzymanie przez Uczelnię środków finansowych na ten cel - zaległości miały być wypłacane po otrzymaniu środków.

(akta kontroli, str.193-203)

1.9. Jednym z celów Projektu było wdrożenie nowych i zmienionych programów nauczania oraz innowacyjnych metod i form kształcenia. We wniosku o dofinansowanie z 2010 r. zaplanowano następujące nieodpłatne zajęcia objęte Projektem, a wychodzące poza zakres studiów na kierunku zamawianym: kurs „Monter instalacji PVC-C i PVC-U i PP” dla 30 osób; specjalistyczne szkolenia i warsztaty z 18 przedmiotów, w wymiarze 15 godzin, w 20 osobowych grupach studenckich (m.in. AutoCad w praktyce, Statistica w praktyce, Wytyczne BAT, chemometria i walidacja pomiarów chemicznych, specjalista BHP w Inżynierii Środowiska). Zaplanowano również zajęcia dodatkowe w 10 grupach 20 osobowych obejmujące: programy komputerowe w Inżynierii Środowiska, dodatkową chemię i biologię (grupy laboratoryjne) a także język angielski w Inżynierii Środowiska oraz zakup 30 tytułów podręczników specjalistycznych w języku angielskim. W planie uwzględniono obozy naukowe – osiem dwutygodniowych krajowych oraz dwa zagraniczne dla grup po 20 osób, wybranych według kryterium najwyższej średniej arytmetycznej z ostatniego roku studiów; studenckie projekty badawcze – granty w wysokości 10.000,00 zł dla pięciu najlepszych projektów badawczych; dopłaty do wakacyjnych kursów językowych – po 1.000,00 zł dla 20 kursów krajowych i po 2.000,00 zł dla 10 kursów zagranicznych; staże zawodowe – dla 200 osób. Ponadto we wniosku o dofinansowanie zaplanowano zajęcia dodatkowe w formie sześciu dwugodzinnych wykładów gościnnych, wygłaszanych przez specjalistów spoza Politechniki z dziedziny Inżynierii Środowiska.

(akta kontroli, str.25,27-28)

1.10. Projekt promowany był poprzez ogłoszenia w prasie, akcję plakatowania w miastach, akcję informacyjną w szkołach średnich oraz stronę internetową Projektu w okresie od czerwca do września 2010 r.

Największa liczba osób rekrutowanych, biorących udział w anonimowej ankiecie i Energetyki kierunku zamawianego, podała, że źródłem informacji o prowadzeniu kierunku była strona internetowa Politechniki i Projektu oraz informacja od rodziny lub znajomych. Pozostałe wykazane źródła informacji o Projekcie to plakaty, ulotki, ogłoszenia w prasie, informator szkolny, spotkanie informacyjne w szkole, targi edukacyjne, udział w „salonie maturzystów” i „drzwiach otwartych” Uczelni.

(akta kontroli, str.146-149,185,256,338)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Realizacja przez Uczelnię procesu kształcenia na kierunku zamawianym.

Opis stanu faktycznego

2.1. Na realizację Projektu wydatkowano 4.756.759,62 zł, z tego: 4.043.245,68 zł ze środków europejskich i 713.513,94 zł z dotacji celowej z budżetu krajowego, tj. 98 % zaplanowanej we wniosku kwoty dofinansowania (4.840.128,44 zł, z tego: 4.114.109,17 zł ze środków europejskich i 726.019,27 zł dotacji celowej).

Na poszczególne zadania wydatkowano:

1) zarządzanie Projektem - 378.786,58 zł, plan: 388.565,68 zł,

- 2) kurs wyrównawczy – 13.471,50 zł, 100% kwoty zaplanowanej,
 - 3) program stypendialny – 2.721.161,44 zł²¹, plan: 2.721.959,36 zł,
 - 4) wdrażanie nowych i zmienionych programów nauczania – 1.143.482,95 zł, plan: 1.142.696,61 zł,
 - 5) inne formy działalności dydaktycznej – indywidualne projekty badawcze – 45.710,29 zł, plan: 45.710,30 zł,
 - 6) inne formy działalności dydaktycznej – wakacyjne kursy językowe – 13.938,03 zł, 100% kwoty zaplanowanej,
 - 7) inne formy działalności dydaktycznej – wykłady zamawiane – 5.500,0 zł, 100% kwoty zaplanowanej,
 - 8) inne formy działalności dydaktycznej – staże zawodowe – 5.000,95 zł, plan: 71.000,96 zł,
- oraz na wydatki pośrednie – 429.707,88 zł, plan: 437.286,00 zł.

(akta kontroli, str.125-128,162,392-393,681-685)

Jako główną przyczynę niewydatkowania w 100% zaplanowanej we wniosku o dofinansowanie kwoty, Kierownik Projektu podał brak możliwości prawnych wydatkowania środków zapisanych w zadaniu nr 8 – inne formy działalności dydaktycznej - staże zawodowe²², pomimo podjętej próby polegającej na zebraniu, ocenie merytorycznej studenckich sprawozdań z praktyk i zbadaniu możliwości wypłaty honorarium w formie umowy o dzieło. W związku z koniecznością stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych,²³ do ewentualnych umów o dzieło na wykonanie „Opracowania sprawozdania z naukowo-praktycznych osiągnięć uzyskanych podczas stażu zawodowego” i w związku z tym z zagrożeniem, iż wypłaty takie nie trafią do studentów, którzy faktycznie wykonali to zadanie, zrezygnowano z umów na wykonanie ww. opracowań. Jednocześnie podjęto próbę wypłacenia stypendium stażowego, zamieniając we wniosku o dofinansowanie w 2013 r. „koszty prowadzenia staży” na „stypendium stażowe”. Jednak w czasie, kiedy stypendium miało zostać wypłacone, powzięto informację o podleganiu przez stażystów obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. W związku z powyższym i koniecznością podpisania umów ze studentami w momencie, gdy byli już na etapie obrony prac dyplomowych, zrezygnowano i z tej formy wypłaty stypendiów.

(akta kontroli, str.386)

Ustalono, że zadanie nr 8 zostało rzeczowo zrealizowane, gdyż zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie z 2013 r., staże zawodowe odbyło 132 studentów.

(akta kontroli, str.776-779)

W ramach Projektu nie dokonano zakupów inwestycyjnych. Największe środki wydatkowano na stypendia oraz organizację naukowych obozów krajowych i zagranicznych. Przy organizacji obozów zastosowano przepisy ustawy PZP. Analiza wydatków na ww. zadania nie wykazała nieprawidłowości w tym zakresie²⁴.

(akta kontroli, str.162,315-316,330-337,559-560,730)

²¹ Na wydatkowaną kwotę składają się stypendia: 2.720.000,00 zł oraz materiały biurowe 1.161,44 zł.

²² We wniosku o dofinansowanie z 4.03.2010 r. zaplanowano na powyższe zadanie 185.000,00 zł, w tym: 5.000,00 zł dla koordynatora staży, 100.000,00 zł jako koszty prowadzenia staży dla 200 studentów po 500 zł (ubezpieczenie, wypłaty dla studentów i dojazdy) oraz 80.000,00 zł jako honorarium dla opiekuna studentów ze strony zakładów przyjmujących studentów. We wniosku z 2013 r. zmieniono ten wydatek na 71.000,96 zł, w tym: wynagrodzenie dla koordynatora staży 5.000,96 zł oraz stypendium stażowe po 500 zł dla 132 stażystów. Poniesiono wyłącznie wydatek w wysokości 5.000,96 zł jako wynagrodzenie dla koordynatora staży.

²³ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm., zwana dalej „ustawą PZP”.

²⁴ Analiza wydatków poniesionych na obozy w wysokości 673.159,00 zł, tj. 14%, kwoty wydatkowanej oraz na stypendia w wysokości 2.721.161,44 zł, tj. 57% kwoty wydatkowanej.

2.2. Zgodnie z umową o dofinansowanie utworzono odrębny rachunek bankowy dla celów Projektu.

(akta kontroli, str.79)

2.3. Środki przekazywane przez IP na konto Projektu pozwalały na bieżące regulowanie zobowiązań, poza poniższymi przypadkami, kiedy niezbędne było prefinansowanie ze środków własnych:

- środki poniesione na promocję zadania przed podpisaniem umowy o dofinansowanie w wysokości 29.164,67 zł,
- przelewy z rachunku podstawowego na rachunek utworzony w celu realizacji umowy, z dnia 20.12.2010 r. na kwotę 120.000,00 zł i w dniach 5.01.2011 r., 5.12.2011 r. – po 150.000,00 zł.

W powyższych przypadkach wystąpiła konieczność regulowania bieżących zobowiązań wynikających z harmonogramu realizacji Projektu. Po wpływie środków z IP, powyższe cztery kwoty zostały zwrócone na rachunek Uczelni.

(akta kontroli, str.312-313,324-325,410)

2.4. Uczelnia nie występowała do IP o przesunięcia środków.

(akta kontroli, str.329)

2.5. Realizację zadań oraz ponoszone na nie wydatki, na bieżąco, zgodnie z umową o dofinansowanie, wykazywano we wnioskach o płatność. W ramach Projektu złożono 15 wniosków o płatność, w tym wniosek końcowy. Wszystkie wnioski zostały zatwierdzone przez IP. Dwa wnioski złożono w terminie późniejszym niż określono w umowie o dofinansowanie, co opisano poniżej (w uwagach). Nie składano odrębnych sprawozdań z realizacji Projektu.²⁵

(akta kontroli, str.392-393,414-415,613,632,680)

2.6. Zgodnie z § 9 ust. 3 pkt 1 umowy o dofinansowanie Uczelnia przedkładała wraz z wnioskami o płatność zestawienia dokumentów potwierdzających poniesione wydatki (załącznik nr 1 do wniosku o płatność). Dane zamieszczone w tych zestawieniach wynikały z dowodów zapłaty za towary/usługi lub wypłaty wynagrodzeń. W wyniku analizy wydatków poniesionych na obozy²⁶ ustalono, że dane te wynikały z harmonogramu realizacji Projektu oraz z zaksięgowanych poniesionych w danym okresie, wydatków.

W toku realizacji Projektu składano korekty ww. wniosków o płatność. Na 15 złożonych wniosków, dziewięć wymagało korekty. Korekty dotyczyły m.in. błędnego wykazywania wartości wydatków kwalifikowalnych, niepoprawnego wykazywania kwot rozliczanych wniosków, błędnego wykazywania wartości środków rozliczonych od początku realizacji Projektu i aktualizowania postępu rzeczowego realizacji Projektu.

(akta kontroli, str.102-104,149,274,314-315,320-321,338-339,365-366,394-396,453,558,702-705,730-732,776,784,787)

2.7. Zarządzeniami Rektora²⁷ przyjęto na Uczelni zasady (politykę) rachunkowości dla projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych. Wyodrębniono w niej ewidencję kosztów Projektu²⁸ a poprzez numer konta Projektu²⁹ umożliwiono identyfikację poszczególnych operacji związanych

²⁵ Umowa o dofinansowanie nie nałożyła takiego obowiązku.

²⁶ Opisanej w punkcie 2.1 wystąpienia.

²⁷ Zarządzenia Rektora Nr 90/08/09 z 30.07.2009 r., nr 91/11/12 z 3.09.2012 r. oraz nr 20/13/14 z 16.12.2013 r. w sprawie wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości dla projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych.

²⁸ Konto 516 – koszty projektów dydaktycznych współfinansowanych ze środków Funduszy Strukturalnych.

²⁹ Kod księgowy - FSD - 79/RIE4/2010.

z Projektem. W ewidencji księgowej wyodrębniono konta syntetyczne dla prowadzonych projektów oraz prowadzi się ewidencję analityczną dla każdego projektu.

(akta kontroli, str.366,453, 472-558,787)

2.8. Realizując umowę o dofinansowanie z 15.10.2010 r. w zakresie zadania nr 7 (wykłady zamawiane), podjęto działania w celu organizacji wykładów wybitnych specjalistów spoza Uczelni, będących niekwestionowanymi autorytetami naukowymi w dziedzinie inżynierii środowiska. Przeprowadzono dwa postępowania o wartości zamówienia nie przekraczającej w złotych równowartości kwoty 14.000 euro, zapraszając do składania ofert na opracowanie i przeprowadzenie wykładów zamawianych w ramach Projektu³⁰, w wyniku których zgłoszono tylko po jednej ofercie w każdym z nich. W efekcie, na sześć dwugodzinnych zaplanowanych we wniosku o dofinansowanie wykładów zamawianych³¹ odbyły się wyłącznie dwa. Na podstawie złożonych obu ofert sporządzono protokoły i przyjęto obie oferty do realizacji zadania, pierwszą na kwotę 2.600,00 zł, drugą – 2.900,00 zł za jeden wykład.

Wydatek ten był zgodny z zaplanowanymi we wniosku o dofinansowanie kosztami wykazanymi w szczegółowym budżecie Projektu³². Na koszt ten składało się przygotowanie wykładu, przygotowanie konspektu i przekazanie go organizatorowi, koszt dojazdu, zakwaterowania i wyżywienia dla wykładowcy. Wykłady rozliczone zostały na podstawie protokołów odbioru zgodnie ze stawkami określonymi przez oferentów w złożonych przez nich ofertach. Zadanie jako zrealizowane w wysokości 5.500,00 zł wykazano we wniosku o płatność nr 13, za okres od 1.07.2013 r. do 30.09.2013 r. Wniosek został zatwierdzony przez IP w dniu 5.12.2013 r.

(akta kontroli, str.28,57,94,120,248,257-272,339-352,355-356)

2.9. Harmonogram Projektu nie był zmieniany w toku jego realizacji, pomimo podpisania aneksu do umowy o dofinansowanie zmieniającego zakres wykazany we wniosku o dofinansowanie. W toku kontroli ustalono, że trzy na osiem zadań trwały dłużej, niż wykazano w harmonogramie, co opisano poniżej (w uwagach).

(akta kontroli, str.33-37,82,99-103,365)

2.10. Zrealizowano następujące zadania dla uatrakcyjnienia zajęć w ramach Projektu, wychodzące poza zakres studiów na tym kierunku zamawianym:

- a) dopłaty do wakacyjnych kursów językowych krajowych i zagranicznych – w 2010 r. zaplanowano dopłaty dla 30 studentów. W 2013 r. plany skorygowano do liczby 11 chętnych, tj. do czterech dopłat do kursów zagranicznych i do siedmiu krajowych,
- b) kurs zawodowy zakończony certyfikatem „Monter instalacji z PVC-C i PVC-U i PP” – zaplanowano dla 30 uczestników Projektu. Wpłynęło 67 podań uczestników Projektu o zgodę na udział w kursie. Po uzyskaniu zgody IP oraz wykładowców, zorganizowano kurs dla 67 uczestników i rozszerzono wymiar godzinowy kursu z planowanej liczby 15 godzin do 31 godzin, co w obu przypadkach nie wiązało się ze zwiększeniem kosztów,
- c) specjalistyczne szkolenia i warsztaty z 18 przedmiotów (m.in. AutoCad w praktyce, Statistica w praktyce, Wytyczne BAT, chemometria i walidacja

³⁰ Ogłoszenia zamieszczone na stronie internetowej Uczelni. Termin składania ofert określono na 17.04.2013 r. oraz 14.05.2013 r.

³¹ Zaplanowanych na luty-czerwiec 2013 r.

³² We wniosku z 2010 r. zaplanowano wydatek na 30.000,00 zł za sześć wykładów. We wniosku z 2013 r. zmniejszono wydatek na 5.500,00 zł za dwa wykłady.

pomiarów chemicznych, specjalista BHP w inżynierii środowisk). Zaplanowano i zrealizowano zajęcia w wymiarze 60 godzin lekcyjnych na osobę,

- d) w ramach poszerzania zajęć praktycznych zaplanowano i przeprowadzono dodatkowe praktyczne zajęcia z chemii (10 grup po 30 godzin na grupę) oraz z biologii z podstawami ekologii i biochemii bakterii (10 grup po 60 godzin na grupę), a także zajęcia z wykorzystania programów komputerowych w praktyce w Inżynierii Środowiska (10 grup po 60 godzin na grupę),
- e) specjalistyczny kurs „Język angielski w inżynierii środowiska” zaplanowano i zrealizowano 300 godzin lekcyjnych kursu. W ramach tego zadania zaplanowano również i zrealizowano zakup specjalistycznych książek i podręczników wydanych w języku angielskim w liczbie 30 tytułów po 5 egzemplarzy,
- f) w ramach wprowadzenia dodatkowych zajęć mających na celu rozwój zaradności studentów podczas poruszania się po rynku pracy zaplanowano 45 godzin lekcyjnych zajęć na osobę, realizowanych jako trzy przedmioty po 15 godzin. W 2013 roku po podpisaniu aneksu skorygowano planowaną liczbę godzin do 15 na osobę (jeden przedmiot) i taką liczbę godzin zrealizowano,
- g) obozy naukowe - w roku 2010 zaplanowano organizację ośmiu dwutygodniowych obozów krajowych i dwóch dwutygodniowych obozów zagranicznych. W 2013 r. skorygowano planowaną liczbę obozów krajowych do dwóch. Zrealizowano dwa obozy krajowe i dwa zagraniczne,
- h) utworzenie funduszy badawczych – w 2010 r. zaplanowano realizację pięciu studenckich grantów badawczych. Plan ten skorygowano w 2013 r. do trzech grantów, które zostały zrealizowane,
- i) staże zawodowe - w 2010 r. zaplanowano organizację czterotygodniowych staży zawodowych dla 200 osób uczestników Projektu. W planach z 2013 r. skorygowano liczbę staży do 132, którą to zrealizowano,
- j) dwa ww. wykłady gościnne wygłaszane przez wybitnych specjalistów spoza Uczelni.

(akta kontroli, str.149,176-178,274-275,314-321,338-339,394-396,409-410,598-608,683-685,705,730-732,776-779)

Średnia liczba godzin dydaktycznych dla wszystkich specjalności I stopnia kierunku zamawianego Inżynieria Środowiska dla naboru 2010/2011 w ciągu siedmiu semestrów nauki wyniosła 2.584 godzin. Uczestnicy Projektu mieli obowiązek uczestniczyć w dodatkowych 259 godzinach zajęć, powiększonych o 30 lub 60 godzin, w sytuacji gdy student zakwalifikował się na kurs wyrównawczy. Zajęcia w ramach Projektu, w większości przypadków odbywały się w godzinach popołudniowych i wieczornych.

(akta kontroli, str.212,215-222,248,394,749)

2.11. Rekrutacja na kierunek zamawiany Inżynieria Środowiska prowadzona była na podstawie obowiązujących na tym kierunku zasad naboru³³ oraz w ramach ustalonego limitu miejsc, który wynosił 220 osób w roku akademickim 2010/2011³⁴.

³³ Uchwała Nr IX/78/08/09 Senatu Politechniki Śląskiej z 25.05.2009 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia I i II stopnia na Politechnice Śląskiej w roku akademickim 2010/2011 oraz pismo okólne nr 30/08/09 Rektora Politechniki Śląskiej w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia I i II stopnia w roku akademickim 2010/2011.

³⁴ W kolejnych latach: 210, 230, 160 i 129 w 2014/2015.

Osoby przyjmowane na ten kierunek wybierane były wg kryterium najlepszego wyniku uzyskanego w procesie naboru z matematyki jako przedmiotu głównego i przedmiotu dodatkowego, do wyboru przez kandydata: matematyki rozszerzonej, fizyki z astronomią, chemii, biologii, geografii lub informatyki.

(akta kontroli, str.26,367-381,744)

Podczas rekrutacji na kierunek zamawiany w roku 2010³⁵, 10% studentów uzyskało niskie wyniki podczas egzaminu maturalnego (od 30% do 49% punktów z egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym z matematyki i 1% na poziomie podstawowym). Analogicznie z egzaminu maturalnego z biologii – 8% i 1% studentów, z chemii – po 1% i 0,9%, z geografii – 6% i 0,9% studentów. Jednakże minimalna liczba punktów przy rekrutacji dla tego kierunku, od którego przyjmowano kandydatów w kolejnych latach zmniejszała się i wynosiła: na rok akademicki 2009/2010 – 45 pkt, 2010/2011 - 25 pkt, 2011/2012 – 10 pkt, 2012/2013 – 10 pkt, 2013/2014 - 18 pkt³⁶. Liczba przyjętych studentów na ten kierunek w poszczególnych latach również zmniejszała się i wynosiła 227 na rok 2010/2011, i w kolejnych – 177, 219, 156 i 129 w 2014/2015.

Obniżanie limitu punktów przy rekrutacji przy jednoczesnym spadku liczby studentów kierunku zamawianego, zdaniem NIK może w konsekwencji wpłynąć na obniżenie jakości i efektów kształcenia.

(akta kontroli, str.188,686,744)

Kierownik Działu Spraw Studenckich i Kształcenia poinformowała, że w celu wyeliminowania ryzyka obniżenia jakości kształcenia na Uczelni stosowane są środki zaradcze poprzez stosowanie procedur zawartych w Uczelnianej Księdze Jakości Kształcenia, a studenci dodatkowo mogą liczyć na wsparcie prowadzących poszczególne przedmioty w ramach konsultacji.

(akta kontroli, str.743)

2.12. Zajęcia wyrównawcze zrealizowano w wymiarze zgodnym z wnioskiem o dofinansowanie, tj. 30 godzin lekcyjnych dla każdego uczestnika. Poza uczestnikami kierunku zamawianego, w zajęciach nie brały udziału inne osoby.

(akta kontroli, str.138,140,143,149,176)

2.13. Stypendia przyznawano zgodnie z Regulaminami, opisanymi w punkcie 1.8 niniejszego wystąpienia, w cyklach semestralnych, wg listy rankingowej dla najlepszych studentów. W wyniku realizacji Projektu wypłacono 2.720 osobomiesięcy stypendium po 1.000,00 zł, tj. 2.720.000,00 zł, w tym w roku akademickim: 2010/2011 – 900 stypendiów, i kolejnych latach – 857,683,280. Kryteria udzielania stypendiów na kierunku zamawianym były zbliżone do zasad przyznawania stypendium za wyniki w nauce obowiązujących na pozostałych kierunkach³⁷, zgodnie z którymi stypendium za wyniki w nauce mógł otrzymać student, który uzyskał ustaloną średnią ocen w danym, terminowo zaliczonym roku studiów oraz znalazł się na liście rankingowej w grupie najlepszych studentów.

³⁵ Na kierunek zamawiany przeprowadzono jeden nabór w 10/2010 r.

³⁶ Jednocześnie rzeczywisty limit punktów dla naboru pierwszego na tym kierunku (najniższy wynik punktowy osoby przyjętej w danym naborze), w poszczególnych latach akademickich w większości przypadków był wyższy od minimum i wynosił: 25.00 w 2010/2011 i w kolejnych latach: 10.50, 60.40, 22.80 i 18.00 w 2014/2015.

³⁷ Zarządzenie Rektora Nr 38/05/06 z dnia 27.09.2006 r, w sprawie wprowadzenia Regulaminu pomocy materialnej dla studentów Politechniki Śląskiej, ze zm.

W poszczególnych semestrach liczba uprawnionych do otrzymania stypendium zmniejszała się i wynosiła: w I i II -100 osób, w kolejnych: 97,93,79,72,70³⁸.

(akta kontroli, str.176,730)

2.14. Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie monitorowanie osiągniętych rezultatów i celów założonych w Projekcie było realizowane poprzez sprawdzanie: list przyjętych studentów, list obecności, dyplomów ukończenia studiów, zaświadczeń o ukończeniu staży i certyfikatów z odbytych kursów. Ponadto poprzez obserwacje uczestniczące, wpisy ocen do kart studenckich oraz analizę anonimowych ankiet.

(akta kontroli, str.29,95,149,274,315,321,339,394-396,402-408,705,731,776-779)

Kierownik Projektu poinformował, że podstawową trudnością w osiąganiu zakładanych rezultatów była stale zmniejszająca się liczebność grupy studentów objętych Projektem, czego skutkiem było aneksowanie umowy o dofinansowanie w roku 2013.

(akta kontroli, str.189)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę na nierzetelne rozliczenie zadania nr 6 - dopłaty do wakacyjnych kursów językowych. W przypadku czterech na 11 dopłat do kursów, zadanie zostało rozliczone przed jego wykonaniem. Warunkiem rozliczenia dopłaty było przedłożenie faktury oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu, który miał odbyć się w okresie od lipca do września 2011 r. Do rozliczenia przyjęto jednakże wyłącznie faktury, na których nie wykazywano terminu przeprowadzenia kursów językowych. Kierownik Projektu zatwierdził wykonanie zadania we wszystkich 11 przypadkach, co było niezgodne ze stanem rzeczywistym, gdyż w czterech przypadkach - wg zaświadczeń o ukończonym kursie - kursy te odbyły się w okresie od października 2011 r. do stycznia, kwietnia i czerwca 2012 r., tj. po wymaganym we wniosku o dofinansowanie terminie. Wartość ww. dopłat wyniosła 4.000,00 zł, co stanowiło 0,1% całości otrzymanych z IP środków na realizację Projektu.

NIK biorąc pod uwagę fakt, że kontrola Projektu przeprowadzona przez NCBiR przyjęła przedłożone im zaświadczenia o ukończeniu kursów, jako potwierdzenie dopełnienia wszelkich wymogów formalnych zawartych we wniosku, przyjmuje wyjaśnienia Kierownika Projektu, że „Zgodnie z wytycznymi zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POKL w szczególnie uzasadnionych przypadkach, mając na uwadze dobro realizacji Projektu podmiot będący stroną umowy może zatwierdzić zmiany w projekcie, które nie zostały zgłoszone przez Beneficjenta w terminie wynikającym z zawartej umowy o dofinansowanie Projektu. Zmiana warunków przyznania dofinansowania dla kursów językowych polegająca na odstępieniu od wymogu odbycia ww. kursów w okresie wakacji nie stanowiła zmiany wymagającej podpisywania aneksu i nie miała wpływu na budżet Projektu. Jednocześnie, zmiana ta miała pozytywny wpływ na realizację celów Projektu, gdyż umożliwiła skorzystanie ze wsparcia studentom ambitnym i pracowitym. Planowanie kursów w okresie wakacyjnym miało stanowić dla studentów ułatwienie w korzystaniu ze wsparcia, wobec czego w sytuacji gdy dla kilku osób okazało się być to utrudnieniem odstąpiono od tego warunku (warunek miał charakter czysto techniczny, a nie merytoryczny)”.

³⁸ Zgodnie z zasadami przyznawania stypendiów określonymi w Dokumentacji konkursowej MNiSW z 2010 r. stypendia mogło otrzymać do 50 % uczestników Projektu.

- 2 NIK zauważyła, że wnioski o płatność: nr 4 za okres od 1.04.2011 r. do 30.06.2011 r. oraz nr 11 za okres od 1.01.2013 r. do 31.03.2013 r. (na 15 wniosków ogółem dotyczących Projektu), zostały nadane dziewiątego dnia roboczego od zakończenia okresu rozliczeniowego, co było niezgodne § 10 umowy o dofinansowanie, zgodnie z którym beneficjent zobowiązany był do złożenia wniosku o dofinansowanie zgodnie z harmonogramem, w terminie siedmiu dni roboczych od zakończenia okresu rozliczeniowego. Jednak biorąc pod uwagę fakt, że IP przyjęła te wnioski, NIK przyjmuje wyjaśnienia Kierownika Projektu, który jako przyczyny opóźnień podał prawdopodobne zakłócenia w obiegu dokumentów pomiędzy jednostkami Politechniki oraz znaczną ilość pracy w ww. okresach.
- 3 NIK zwraca uwagę na konieczność rzetelnego opracowywania wniosków o płatność, ze względu na fakt, iż 60% złożonych wniosków wymagało korekt.
- 4 NIK zwraca uwagę na brak aktualizacji harmonogramu realizacji Projektu w 2013 roku, przy okazji aneksowania umowy o dofinansowanie oraz posiadania wiedzy na temat przedłużających się zadań:
 - nr 4 – wdrażanie nowych programów nauczania, etap 4 – specjalistyczne szkolenia i warsztaty. Zgodnie z harmonogramem realizacji zadanie to miało zostać zrealizowane w okresie IV kw. 2012 / I kw. 2013 r., natomiast zajęcia trwały jeszcze w kwietniu 2013,
 - nr 5 – granty badawcze - okres realizacji zadania wskazano jako IV kw. 2012 r. Realizacja zadania trwała od IV kw. 2012 r. do II kw. 2013 r.,
 - nr 6 – dopłaty do wakacyjnych kursów wakacyjnych, zgodnie z harmonogramem miały być realizowane w III kw. 2011 r. Faktycznie zadanie było realizowane od III kw. 2011 do I kw. 2012 r.

Kierownik wyjaśnił, że podstawową zasadą w projekcie jaką się kierował było dobro studentów i taka organizacja zajęć, która maksymalnej grupie docelowej mogłaby przynieść maksymalne efekty kształcenia, a także fakt, że nie było wymogu zmiany harmonogramu ze strony IP.

Przyjmując powyższe wyjaśnienie Izba zwraca uwagę na fakt, iż podstawowa zarządcza funkcja harmonogramu nie mogła w tej sytuacji być w pełni realizowana.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze

3. Efekty kształcenia na kierunku zamawianym.

3.1. Rezultaty Projektu ustalone we wniosku o dofinansowanie z 5.12.2013 r. zostały osiągnięte. W wyniku realizacji zadań uzyskano następujące rezultaty:

A) twarde:

1. liczba studentów podejmujących naukę na kierunku Inżynieria Środowiska – plan: 200 osób, faktyczna liczba studentów podejmujących naukę na I roku na kierunku zamawianym: 227 (113% wartości zaplanowanej)³⁹,

Opis stanu faktycznego

³⁹ We wnioskach o płatność wykazywano liczbę studentów I roku uczestniczących w projekcie - 231.

2. liczba absolwentów ww. kierunku – plan: 141 osób, kierunek ukończyły 163 osoby (116%)⁴⁰,
3. liczba godzin kursu wyrównawczego z biologii i chemii dla studentów I roku ww. kierunku - po 30 dla przedmiotu - zrealizowano w 100%,
4. liczba uczestników zajęć wyrównawczych z chemii i biologii – 100 dla przedmiotu, zrealizowano w 100%,
5. liczba osób, które ukończyły staż - 132, zrealizowano w 100%,

B) pozostałe:

1. liczba osobomiesięcy wypłaconego stypendium – 2720, zrealizowano w 100%,
2. liczba godzin zajęć dodatkowych z biologii – 600, zrealizowano w 100%,
3. liczba godzin zajęć dodatkowych z chemii – 300, zrealizowano w 100%,
4. liczba godzin zajęć dodatkowych z programów komputerowych – 600, zrealizowano w 100%,
5. liczba przyznanych dopłat do wakacyjnych kursów językowych – 11, zrealizowano w 100%,
6. liczba uczestników kursu Monter instalacji – 67, zrealizowano w 100%,
7. liczba godzin specjalistycznego kursu języka angielskiego – 300, zrealizowano w 100%,
8. liczba przyznanych grantów badawczych – 3, zrealizowano w 100%,
9. liczba godzin specjalistycznych szkoleń i warsztatów – 60, zrealizowano w 100%,
10. liczba wykładów gościnnych – 2, zrealizowano w 100%,
11. liczba zorganizowanych obozów naukowych – 4, zrealizowano w 100%.

(akta kontroli, str.176-178,683-684,699,739)

Przy wykazywaniu we wnioskach o płatność wartości osiągniętych wskaźników, podawano liczbę uczestników Projektu a nie liczbę studentów I roku przyjętych na kierunek zamawiany Inżynieria Środowiska oraz absolwentów (uczestników) Projektu a nie absolwentów kierunku, co opisano poniżej (w uwagach).

(akta kontroli, str.176,739,748)

W naborze na kierunek zamawiany Inżynieria Środowiska na rok akademickim 2010/2011 uczestniczyło 227 osób. Udział w Projekcie zadeklarowało 211 osób. Liczba studentów uczestniczących w Projekcie na I roku wyniosła 231. W II semestrze doszło 20 osób, w kolejnych semestrach jeszcze pięć. Łącznie w Projekcie uczestniczyło 236 osób. 209 z nich zdawało na egzaminie maturalnym matematykę na poziomie podstawowym, w tym 206 (99%) osób uzyskało wynik powyżej 50% punktów. 71 osób zdawało matematykę na poziomie rozszerzonym, 37 z nich zdało z wynikiem powyżej 50% (51%). Z 236 uczestników Projektu 27 zostało skreślonych, 14 osób zrezygnowało⁴¹, pięć zostało przeniesionych i 50 osób było na urlopach. 92% absolwentów Projektu (128 ze 139⁴² osób)

⁴⁰ W końcowym wniosku o płatność wykazano liczbę absolwentów Projektu - 136 osób.

⁴¹ 11 osób zrezygnowało z podjęcia studiów na Kierunku a trzy zrezygnowały wyłącznie z udziału w Projekcie.

⁴² Na 140 uczestników Projektu na dzień 28.02.2014 r.- 136 osób obroniło się w terminie, trzy po terminie 28.02.014 r., jedna osoba nie obroniła dyplomu.

kontynuowało studia na II stopniu na Politechnice. Cztery osoby nie podjęły studiów II stopnia ale studia na kierunku zamawianym były ich drugim fakultetem, jedna osoba nie podjęła studiów II stopnia ale studiowała drugi fakultet na Wydziale Budownictwa. Na temat losów sześciu absolwentów Uczelnia nie posiadała informacji.

(akta kontroli, str.176,608-609,686-698,701,739)

W początkowym okresie realizacji projektów na kierunkach zamawianych (lata 2010-2015) liczba chętnych na pięć pozostałych z 16 kierunków zamawianych realizowanych na Uczelni przewyższała liczbę zaplanowanych uczestników. Na 11 kierunków zamawianych realizowanych w latach późniejszych: od 2011 do 2015 i od 2012 do 2015 liczba uczestników była w każdym przypadku niższa niż zaplanowana.

(akta kontroli, str.656-657)

3.2. Osiągnięte w wyniku realizacji Projektu rezultaty wykazane w ostatnim wniosku o płatność były tożsame z planowanymi we wniosku o dofinansowanie i wszystkie zaplanowane zadania zostały zrealizowane.

(akta kontroli, str.28-29,94-95,176)

3.3. Wskaźniki wykazane w końcowym wniosku o płatność odpowiadały stanowi faktycznemu⁴³.

(akta kontroli, str.176-178,608-609,687-698)

3.4. Uczelnia nie uzupełniania liczby uczestników Projektu po rezygnacji studentów. Zmiana liczby uczestników Projektu w trakcie jego trwania była wynikiem dwóch niezależnych od siebie procesów: przerywania udziału w projekcie przez studentów i dochodzenia nowych uczestników do Projektu. Jak wyjaśnił Kierownik Projektu przerywanie udziału wynikało najczęściej z zaburzenia planowego toku studiów (urlop, skreślenie, przeniesienie, rezygnacja ze studiów) i jedynie w trzech przypadkach wiązało się z pisemną rezygnacją z uczestnictwa w projekcie, bez przerywania toku studiów. Natomiast dochodzenie nowych uczestników do Projektu odbywało się jedynie pod warunkiem, że osoby przystępujące znalazły się jako pełnoprawni studenci kierunku zamawianego Inżynierii Środowiska w wyniku toku swoich studiów na konkretnym semestrze aktualnie objętym Projektem i które wypełniły m.in. deklarację uczestnictwa w projekcie. Takich osób łącznie przyjęto do Projektu 25, z czego 20 na wczesnym etapie jego realizacji.

(akta kontroli, str.189-190,687-698)

3.5. Według anonimowej ankiety przekładanej kandydatom do wypełnienia podczas procesu rekrutacyjnego, wśród 210 osób rekrutowanych na kierunek zamawiany Inżynieria Środowiska, głównym powodem podjęcia studiów na tym kierunku było przede wszystkim zdobycie atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy na podstawie wiedzy oferowanej przez kierunek (165 odpowiedzi), możliwość poszerzonego studiowania w ramach kierunku zamawianego (68) oraz wysokie stypendia w ramach kierunku zamawianego (40), w dalszej kolejności tradycje rodzinne (19), znajomi wybierający ten kierunek (19), „przeczekanie” roku akademickiego z różnych przyczyn i chęć podjęcia innych studiów w roku kolejnym (5).

(akta kontroli, str.185-186)

⁴³ Wystąpiły jednak dwa przypadki pomyłki dotyczące: liczby absolwentów, gdzie we wniosku wykazano 135 absolwentów, przy rzeczywistej ich liczbie 136 oraz liczby uczestników projektu na 28.02.2014 r., gdzie we wniosku wykazano 141 osób, przy faktycznej ich liczbie 140. W pierwszym przypadku błąd wynikał ze zmiany nazwiska absolwentki w toku studiów, w drugim przypadku błąd wynikał z faktu, że jedna osoba została w dniu 26.02.2014 r. (dwa dni przed zakończeniem semestru i Projektu) skierowana na urlop dziekański, natomiast informacja o tym fakcie nie została zawarta w końcowym raporcie.

Kierownik Projektu poinformował, że dla części rekrutowanych osób istotny argument stanowiła zarówno możliwość poszerzonego studiowania w ramach kierunku zamawianego, jak i szansa na uzyskanie wysokiego stypendium jednak nie istnieją żadne przesłanki do wyciągnięcia wniosków iż pewien odsetek kandydatów wybrałby ten sam kierunek, ale na innej uczelni, gdyby nie możliwość uzyskania stypendiów. Kierownik nie był w stanie ocenić ewentualnego wzrostu prestiżu Uczelni w związku z realizacją Projektu.

(akta kontroli, str.190)

3.6. W ramach realizacji obowiązku określonego w art. 13a ustawy z 27.07.2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym⁴⁴ powołano Ośrodek Badań Losów Zawodowych Absolwentów⁴⁵, którego celem było monitorowanie karier zawodowych absolwentów po upływie sześciu miesięcy a następnie trzech i pięciu lat od ukończenia studiów. Podczas prowadzenia niniejszej kontroli badanie losów absolwentów kierunku zamawianego Inżynieria Środowiska z rocznika 2014 r., w tym uczestników Projektu, było w toku a ich zakończenie przewidziano na marzec 2015 r.⁴⁶

Ponadto na Uczelni przygotowano i wdrożono procedury: uzyskania zgody absolwentów na udział w badaniu losów zawodowych i przeprowadzania badań losów zawodowych⁴⁷, zarejestrowano zbiór danych osobowych absolwentów Politechniki Śląskiej w GODO, przygotowano instrukcję zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych oraz opracowano politykę bezpieczeństwa, zrealizowano badania dla absolwentów roczników 2011/2012 i 2012/2013. Uczelnia testowo wdrażała także Elektroniczną Platformę Analizy Kompetencji⁴⁸ służącą gromadzeniu i przetwarzaniu danych dotyczących efektów kształcenia oraz losów zawodowych absolwentów uczelni.

(akta kontroli, str.191,673-674,716,750-770)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na fakt, że we wnioskach o płatność, w latach 2011-2014, wykazywano jako osiągnięte rezultaty twarde: liczbę uczestników Projektu na I roku (231) oraz absolwentów Projektu (136). Tymczasem od stycznia 2011 r. Podręcznik wskaźników POKL określał wykazywanie osiągniętych rezultatów twardych jako: liczbę studentów I roku na kierunku zamawianym (227) oraz liczbę absolwentów kierunku zamawianego (163), bez względu na fakt zadeklarowania uczestnictwa w Projekcie.

IP poinformowała Uczelnię o prawidłowym sposobie monitorowania powyższych wskaźników, zgodnym z aktualną wersją „Podręcznika wskaźników POKL” oraz o sposobie dokonania ewentualnych korekt wykazywanych wartości w przypadku stosowania innej niż obowiązująca metody monitorowania ww. wskaźnika, dopiero w dniu 5.03.2013 r. Ponadto kontrola przeprowadzona przez IP w roku 2012 r. uznała, że w związku osiągnięciem wskaźnika liczby studentów przyjętych na kierunek zamawiany Inżynieria Środowiska w danym roku, w tym zakresie Projekt został zrealizowany prawidłowo.

Kierownik Projektu wyjaśnił, że informacja opiekuna Projektu z NCBR z dnia 05.03.2013 r. była spóźniona w stosunku do wystąpienia konieczności wprowadzenia zmian w sposobie naliczania wskaźników o ponad 2 lata,

⁴⁴ Dz. U. z 2012 r., 572 ze zm. (uchylony z dniem 1.1.2014 r.).

⁴⁵ Zarządzenie Nr 36/11/12 Rektora Politechniki Śląskiej z dnia 30.01.2012 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Badań Losów Zawodowych Absolwentów.

⁴⁶ Umowa o dofinansowanie nie nałożyła na Uczelnię obowiązku monitorowania losów absolwentów.

⁴⁷ Zarządzenie Nr 78/11/12 Rektora Politechniki Śląskiej z dnia 17.07.2012 r. w sprawie użytkowania w Politechnice Śląskiej bazy danych i systemu ankietowania ABSOLWENT oraz Zarządzenie Nr 87/12/13 Rektora Politechniki Śląskiej z dnia 30.09.2013 r. w sprawie przeprowadzania badań ankietowych wśród studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych oraz absolwentów Politechniki Śląskiej.

⁴⁸ w ramach Projektu pt. „Monitoring losów absolwentów - drogą do sukcesu Uczelni XXI wieku, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

a obowiązujący wzór upoważnienia wg MNiSW do przetwarzania danych osobowych dotyczy wyłącznie Uczestników Projektu.

NIK zwraca jednak uwagę, że beneficjent ma obowiązek stosować aktualnie obowiązujące Wytyczne oraz Zasady systemu sprawozdawczości POKL wraz z załącznikiem nr 7 - Podręcznikiem wskaźników PO KL 2007-2013, określającym sposób pomiaru wskaźników przy realizacji Projektu.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁹ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 22 grudnia 2014 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Doradca ekonomiczny
Gabriela Tutak
Kontroler nadzorujący**

.....

⁴⁹ Dz. U. z 2012r., poz. 82 ze zm. (zwana dalej ustawą o NIK).